

Джерело: Healey, M. (2005a) Linking research and teaching: disciplinary spaces, in: R. Barnett (Ed.) Reshaping the university: new relationships between research, scholarship and teaching, 30-42. Maidenhead: McGraw-Hill/Open University Press. — P. 70.

Наведена модель дозволяє розробити ефективну стратегію поєднання навчання і досліджень у ході аудиторної чи самостійної роботи студентів, виходячи з пріоритетів вивчення ними дослідницьких процесів і проблем (права частина квадранта на рис. 1; у формі безпосереднього здійснення студентами досліджень і наукового пошуку або шляхом розвитку у них дослідницьких навичок і технік) чи змісту досліджень і їх результатів (ліва частина квадранта; у формі залучення студентів у наукові дискусії, виконання наукових звітів, написання есе або шляхом огляду ними сучасних досліджень з тієї чи тієї дисципліни). У різних випадках студенти можуть бути активними (здійснюють дослідження самостійно чи під керівництвом) чи пасивними (обговорюють результати існуючих досліджень чи знайомляться з методами їх проведення) учасниками навчального процесу.

Отже, в сучасній практиці дослідницьких університетів світового класу важливого значення набуває дослідницька компонента та її інтеграція у навчальний процес, які в цілому представляють собою складну і багатовимірну систему дій і механізмів, покликаних надавати студентам дослідницьких компетенцій. Ключовими компонентами цієї системи є: навчальна і викладацька діяльність, методи активізації дослідницько-орієнтованого навчання і стратегії інтеграції досліджень у навчальний процес. Від ефективного поєднання зазначених компонентів залежить наукова продуктивність дослідницьких університетів та ефективне оволодіння студентами дослідницьких компетенцій світового рівня.

Семенчук А.О., к.е.н.,
старший викладач кафедри економіки підприємств

МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДЕННЯ МАТЕРІАЛУ — ЗАПОРУКА ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Сучасна освіта стоїть перед прикритим фактом: в умовах традиційних форм і методів навчання студенти, пасивно отримуючи інформацію, не вміють здобувати її самостійно і застосовувати те, що знають. Актуальним завданням сучасних викладачів є пошук оптимальних шляхів виховання особистості, яка вміє мислити, правильно й точно висловлювати думки, коректно спілкуватися, особистості, здатної здійснювати самостійний вибір і приймати відповідальні рішення у різноманітних життєвих ситуаціях.

Сучасна педагогіка — це мистецтво навчання мислити самостійно, відстоювати власну думку, вибудовувати ланцюг доказів, а головне вміти самовдосконалюватися. У діяльності людини навчання завжди відіграло важливу роль.

Успіх навчання залежить від правильного визначення мети змісту навчання, а також від способів досягнення мети через методи навчання. Якщо викладач дійсно бажає перейти від інформаційного навчання до проблемного, від заучування готового матеріалу до формування творчого мислення, він сам повинен оволодіти складним мистецтвом педагогічної майстерності.

Сучасний викладач вищого навчального закладу повинен досконало володіти методами навчання і знати умови їх ефективного використання. Чим краще володіє викладач змістом своєї наукової дисципліни, чим він краще знає своїх студентів, чим глибше розуміє він загальні закономірності процесу навчання і виховання, тим успішніше і більш цілеспрямованим він може вибирати ті чи інші методи, досягаючи педагогічного успіху. Головний критерій вибору методу навчання — його педагогічна ефективність, кількість і якість засвоєння знань, які потрібно оцінювати з урахуванням витрачених викладачем і студентами зусиль, засобів і часу.

Активні методи навчання — це методи, які спонукають учнів до активної розумової і практичної діяльності у процесі оволодіння навчальним матеріалом. Активне навчання передбачає використання такої системи методів, яка спрямована головним чином не на виклад викладачем готових знань, їх запам'ятовування і відтворення, а на самостійне оволодіння учнями знаннями і вміннями у процесі активної розумової і практичної діяльності. Виділяють багато активних та інтерактивних методів навчання, але проявом професіоналізму викладача є влучний вибір методу навчання в конкретній ситуації, в конкретній групі студентів, їх психологічного стану тощо. Чим краще викладач знає свій предмет, володіє педагогічними і психологічними закономірностями процесу навчання, тим більша ймовірність того, що він оберере найефективніший у педагогічному відношенні метод навчання.

Фахівці стверджують, що на звичайних семінарах людина сприймає до 20 % інформації, а у разі використання інтерактивних методів навчання запам'ятовується аж 90 % інформації, яка пропонується слухачу.

А взагалі, використання власної креативності, фантазії, досвіду викладача є гарантією здобуття і розробки особистих активних методів навчання студентів, які є ключовою ланкою у сприйнятті нової інформації і запам'ятовуванні її.

*Соломаха В.М., к.т.н.,
доцент кафедри менеджменту*

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ВИКЛАДАЧА ТА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАПОРУКА ЯКОСТІ НАВЧАННЯ У ВУЗІ

Вища школа виконувала і виконує соціальне замовлення часу, суспільства та держави: формує інтелектуальний потенціал і еліту нації, забезпечує галузі народного господарства, науки, культури висококваліфікованими фахівцями. Виконавцями усіх цих завдань, як відомо, є викладачі вищих навчальних закладів, а споживачами освітніх послуг — студенти. Тому актуальним є розгляд проблеми реалізації сучасної парадигми взаємовідносин основних суб'єктів навчального процесу: викладач-студент, а найголовнішими чинниками вдалого процесу навчання у вузі доцільно вважати саме професіоналізм і майстерність викладачів та компетентність студентів.

Стрімкий прогрес, що сьогодні має місце у розвитку інформаційних технологій (наявність сучасних комп'ютерних програм з неосяжними можливостями; легкий доступ до необмежених інформаційних ресурсів) радикально змінює умови навчання у вищій школі. Ці та інші чинники радикально змінили навчальне середовище, у якому знаходиться як викладач, так і студенти. Так, з'явилися можливості готувати високого рівня різні навчальні завдання на паперовому та електронному носіях, що може створювати ілюзію високого рівня знань студентів.

За багато років була створена система оцінки підготовки студентів, зорієнтована на великі труднощі ручного оформлення навчальних робіт. Наявність високого гатунку цих робіт досить надійно відповідала рівню знань студента — автора роботи. На сьогодні інформаційна техніка та інформаційні технології зробили можливим представити навчальні матеріали на такому рівні, що, виходячи з традиційних підходів до оцінки знань, фактичні знання і навички студентів відходять на другий план. Якщо додати до цього появу у масовій кількості фірм, які через Інтернет і безпосередньо надають платні послуги з виконання будь-яких робіт, то проблема адекватної оцінки наявних знань студентів стає у повний зріст. Тому необхідно виділити таку складову, оцінка якої б дозволила більш-менш надійно визначити дійсний рівень якості знань студентів. Вивчаючи стан вирішення даної проблеми у системі вузівської освіти, можна зазначити, що на сьогодні найсприятливішим напрямком оцінки знань є оцінка компетентності студента і це не є чимось особливим у процесі навчання. Як правило, оцінка компетентності студента обов'язково присутня, у певній мірі, на будь-якому контрольному заході (іспит, захист курсових чи дипломних робіт). Новий підхід до цієї проблеми полягає у тому, щоб системно підійти до поняття компетентності студента, виділити складові цього поняття і формалізувати процес оцінки компетентності та визначити питому вагу цього поняття в рівні з іншими оцінками, наприклад, з оцінкою якості представлених матеріалів на паперовому чи електронному носії. Зазвичай, поняття «компетентність» трактується як добра обізнаність, наявність достатніх знань у певній галузі, повноваження тощо. Європейські експерти визначили наступні структурні складові поняття «компетентність»: знання, пізнавальні і практичні навички; відношення; емоції; цінності; етика та мотивація, які можуть бути використані при розробці анкет визначення рівня компетентності студента, наприклад, для оцінки членами ДЕК при захисті дипломних робіт.

У зв'язку з уже викладеним, необхідно вирішити питання сучасних шляхів формування та рівня компетентності студентів. Важливою умовою для реалізації компетентісного підходу до навчання є професійна компетентність викладача, в іншому випадку оцінювати рівень компетентності студента є неправомірним. Для визначення компетентності викладача використовуються наступні показники компетентності: наукова, інноваційна, інформаційна, інтелектуальна, психологічна, управлінська, комунікативна, дидактична, методична, мотиваційна тощо.

Таким чином, можливо визначити, що в ряді контрольних заходів цей підхід дозволяє виділити студента як особистість, що здібна творчо мислити та в майбутньому застосовувати свої знання в практичній діяльності.